

OBSAH

PŘEDMLUVA	13
ÚVOD	15
1 ORGANIZACE ROZVOJE BIOTECHNOLOGIÍ	18
1.1 Zvyšování efektivity vědeckovýzkumné práce	18
1.2 Školení a příprava odborníků	20
1.3 Informační zajištění	21
1.4 Zajištění patentové ochrany	23
1.5 Napojení vědeckovýzkumné práce na průmyslové podnikání	23
1.6 Podpora průmyslového podnikání státem ...	25
1.7 Rizikové podnikání malých firem	28
1.8 Rozvoj činnosti velkých firem	31
1.9 Komerční uplatnění výrobků	33
1.10 Sociální problémy rozvoje biotechnologií	35
1.11 Vědeckotechnická spolupráce	38
2 VÝROBNÍ ZAŘÍZENÍ BIOTECHNOLOGIÍ	40
2.1 Bioreaktory	41
2.1.1 Fermentační nádrže (fermentory) ..	42
Aerobní fermentory	42
Anaerobní fermentory	43

2.1.2	Kultivátory buněk vyšších organismů	43
2.1.3	Enzymové reaktory	45
2.2	Zařízení pro separaci produktů	47
2.2.1	Filtrační zařízení	47
2.2.2	Odstředivky	48
2.2.3	Membránové procesy	49
2.2.4	Preparativní chromatografie	52
2.2.5	Extraktory	52
2.2.6	Zahušťování	53
3	SUROVINOVÁ BÁZE BIOTECHNOLOGIÍ	55
4	PŘÍNOS BIOTECHNOLOGIÍ K VÝROBĚ ENERGIE	59
4.1	Spalování biomasy	59
4.2	Pyrolýza biomasy	60
4.3	Biotechnologické zpracování biomasy	61
4.3.1	Výroba bioplynu	61
4.3.2	Využití bioplynu	63
4.3.3	Výroba etanolu	65
4.3.4	Využití etanolu	67
4.3.5	Výroba jiných paliv	67
4.4	Biotechnologické zpracování jiných energetických surovin	69
5	CHEMICKÁ VÝROBA S MINIMÁLNÍM DOPADEM NA PŘÍRODNÍ PROSTŘEDÍ	71
5.1	Chemické zpracování biomasy	73
5.2	Biotechnologické zpracování biomasy	76
5.2.1	Mikroorganismy v chemické výrobě ..	77
5.2.2	Buňky vyšších organismů v chemické výrobě	81
5.2.3	Enzymy v chemické výrobě	82
	Výroba enzymů	82
	Využití enzymů	83

6	VYŠŠÍ VÝNOSY A KVALITA ROSTLINNÉ VÝROBY	88
6.1	Nové druhy rostlin pomocí genového inženýrství	88
6.2	Zvyšování výnosů a obsahu živin v rostlinách ovlivněním fotosyntézy	90
6.3	Využití techniky buněčných kultur	91
6.4	Biologizace výživy rostlin	92
6.4.1	Biologická fixace dusíku	92
6.4.2	Výživa rostlin v závislosti na vlastnostech půdy	94
6.4.3	Využití půdních organismů	95
6.4.4	Využití statkových hnojiv a biologického kalu	95
6.4.5	Kompostování	96
6.5	Biologická ochrana rostlin	97
6.5.1	Boj proti plevelům	97
6.5.2	Ochrana proti škůdcům	98
	Bakteriální preparáty	98
	Virové preparáty	100
	Houbové preparáty	100
	Paraziti a predátoři hmyzu	101
	Juvocimenty	102
	Feromony	102
	Antibiotika	103
	Využití některých vlastností hmyzu.	103
	Integrovaná ochrana rostlin	104
7	INTENZIFIKACE ŽIVOČIŠNÉ VÝROBY	105
7.1	Krmiva	105
7.2	Přísady do krmiv (biofaktory)	107
7.2.1	Aminokyseliny	107
7.2.2	Vitamíny	108
7.2.3	Enzymy	108

7.3	Fyziologické regulátory (hormony)	108
7.4	Přípravky ovlivňující střevní mikroflóru	110
7.4.1	Nutriční antibiotika	111
7.4.2	Probiotika	111
7.4.3	Mikrobiotika	112
7.5	Veterinární léčiva	112
7.5.1	Antibiotika	113
7.5.2	Vakcíny	113
7.5.3	Monoklonální protilátky	114
7.6	Nové biotechnické postupy	114
8	ZDRAVOTNĚ NEZÁVADNÉ A CHUTNÉ POTRAVINY	116
8.1	Mikroorganismy v potravinářské výrobě ...	117
8.1.1	Výroba mikrobiální biomasy a její využití	117
8.1.2	Využití mikroorganismů ke zpracování produktů zemědělské výroby	120
8.2	Buněk vyšších organismů v potravinářské výrobě	123
8.3	Enzymy v potravinářské výrobě	124
8.3.1	Enzymové zpracování sacharidických surovin	125
8.3.2	Enzymové zpracování mlékárenských výrobků	127
8.3.3	Enzymové zpracování masa	128
8.3.4	Využití enzymů při odstraňování toxických a antinutričních látek z potravin	129
8.3.5	Použití enzymů při analýze potravin	130
8.3.6	Postupy využívající imobilizovaných enzymů	131
8.4	Biologická ochrana potravin	132

9	PRONIKÁNÍ BIOTECHNOLOGIÍ DO DALŠÍCH PRŮMYSLOVÝCH ODVĚTVÍ	133
9.1	Elektronika	133
9.2	Kosmetický průmysl	134
9.3	Stavebnictví	135
9.4	Textilní průmysl	136
9.5	Metalurgie	136
9.6	Těžební průmysl	139
10	BIOTECHNOLOGIE V OCHRANĚ PŘÍRODNÍHO PROSTŘEDÍ	140
10.1	Bioindikace znečišťování vod a ovzduší.	140
10.2	Zpracování chemického odpadu	143
10.2.1	Čištění odpadních vod	144
10.2.2	Ochrana půdy a podzemních vod..	147
10.3	Zpracování odpadů zemědělské výroby a potravinářského průmyslu	150
10.4	Zpracování odpadů papírenského a celulózového průmyslu	154
10.5	Zpracování odpadů textilního průmyslu .	155
10.6	Zpracování městského odpadu	156
10.6.1	Tuhý městský odpad	156
10.6.2	Čištění městských odpadních vod	157
10.7	Rizika při zavádění biotechnologií	158
11	BIOTECHNOLOGIE VE ZDRAVOTNICTVÍ	160
11.1	Vitamíny	161
11.2	Antibiotika	162
11.3	Hormony	163
11.3.1	Inzulín	164
11.3.2	Lidský růstový hormon	165
11.3.3	Kalcitonin	166
11.3.4	Erythropoetin (EPO)	166
11.3.5	Atriální natriuretický faktor..	167
11.3.6	Gonadotropní hormony	167

11.4	Lymfokiny	168
11.4.1	Interferony	168
11.4.2	Interleukiny	169
11.4.3	Faktor stimulující kolonie makrofágů (M-CSF, CSF-1, MAF) ..	169
11.4.4	Faktor stimulující kolonie granulocytů (G-CSF)	169
11.4.5	Faktor stimulující kolonie granulocytů a makrofágů (GM-CSF)	170
11.5	Neuroaktivní peptidy	170
11.6	Jiné bílkovinné látky s regulační funkcí	171
11.7	Krevní bílkoviny	172
11.7.1	Lidský sérumalbumin	172
11.7.2	Faktor VIII	173
11.8	Enzymy	173
11.8.1	Streptokináza	173
11.8.2	Urokináza	174
11.8.3	Tráňový aktivátor plazminogenu (TPA)	174
11.8.4	Peroxid-dismutáza	175
11.8.5	Beta-laktamáza	175
11.9	Vakcíny	175
11.9.1	Vakcína proti hepatitidě B	177
11.9.2	Vakcíny proti herpes	177
11.9.3	Vakcíny proti AIDS	177
11.9.4	Vakcíny proti bakteriálním infekcím	178
11.9.5	Vakcíny proti parazitárním infekcím	178
11.9.6	Vakcíny proti nádorovým onemocněním	178
11.10	Monoklonální protilátky	179
11.11	Mikrobiální polysacharidy	181

11.11.1	Xanten (xantenová guma)	181
11.11.2	Pullulan	181
12.	PERSPEKTIVY DALŠÍHO VÝVOJE	182
	POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA	188